

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobců: **a) L.A.N.D., s.p.o.l. s r. o.**, zast. JUDr. Lubomírem Pánikem, advokátem, se sídlem v Ústí nad Labem, Masarykova 43, **b) P. O., s. p.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Ústeckého kraje**, se sídlem v Ústí nad Labem, Velká Hradební 3118/48, **za účasti** osob zúčastněných na řízení, a to: 1) J. M., 2) N. M., zast. JUDr. Miladou Coufalovou, advokátkou, se sídlem v Ústí nad Labem, Moskevská 9, o kasační stížnosti žalobce a) L., spol. s r. o., podané proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 4. 2006, č. j. 15 Ca 113/2005 – 67,

t a k t o :

- I.** Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 4. 2006, č. j. 15 Ca 113/2005 – 67, **se zrušuje.**
- II.** Žaloby žalobců a) L.A.N.D., s.p.o.l. s r. o., b) P. O., s. p., **se odmítají.**
- III.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení před krajským soudem.
- IV.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 29. 3. 2005, č. j. 7793/04/ZPZ Krajský úřad Ústeckého kraje podle ustanovení § 59 odst. 2 správního řádu **změnil** rozhodnutí Magistrátu Města Ústí nad Labem č. j. OŽP3045/RO-249/04/Ši ze dne 6. 9. 2004 tak, že jeho původní výrok, jímž byl zamítnut návrh manželů J. a N. M. na právní ochranu do pokojného stavu uložením povinnosti obnovit stav předešlý, nahradil tímto zněním: „Na základě návrhu manželů J. M., nar. x a N. M., nar. y, oba bytem, R. 65, Ú. n. L., zast. v tomto řízení JUDr. Miloslavou Coufalovou, advokátkou, se sídlem v Ústí nad Labem, Moskevská 9, plná moc ze dne 3. 6.

2004, (dále „navrhovatele“), se podle § 5 občanského zákoníku ukládá společnosti L. s.p.o.l. s r. o., se sídlem V. H. 19, Ú. n. L., IČ xx (dále „odpůrce I.“) a povodí O., státnímu podniku, se sídlem B. 4219, Ch., IČ xxx (dále „odpůrce II.“), povinnost neprodleně obnovit rukou společnou a nerozdílnou předešlý stav na pozemcích p. č. 251, 250/1 a 250/1, k. ú. R., a to provedením opatření, kterými bude zajištěno bezpečné obnovení stability svahu a rovněž statické stability stavby rodinného domku č. p. 65 ve vlastnictví navrhovatelů, narušené ve dnech 7. – 11. 3. 2003 při provádění stavby Rekonstrukce zahrazení N. p. 2. stavba, km 2,457 – 3,192. Účinnost provedených opatření musí být ověřena osobou oprávněnou k provádění geologických prací, odborně způsobilou v oboru inženýrské geologie a autorizovaným inženýrem v oboru statika a dynamika staveb,„

Proti tomuto rozhodnutí podali žalobu a) L.A.N.D., spol. s r. o. a b) P. O., s. p. (dále jen „žalobci“). Žalobci především zpochybňovali obsah výroku napadeného rozhodnutí žalovaného, které považovali za nepřezkoumatelné. Dále zpochybňovali možnost postupu správního orgánu v dané věci podle § 5 o. z. a poukazovali na to, že v posuzované věci je veden soudní spor pod sp. zn. 19 C 97/2004 u Okresního soudu v Ústí nad Labem, kdy z řízení vyplývá, že důkazní situace je složitá, je potřeba provádět řadu komplikovaných a náročných důkazů, takže ani soud nerozhodl formou předběžného opatření o určitých povinnostech žalovaných, přestože žaloba směřuje rovněž na obnovení uvedením v původní (tj. pokojný) stav, tedy na náhradu škody uvedením v předešlý stav. Namítali vnitřní rozpornost rozhodnutí žalovaného a jeho nevykonatelnost. Navrhovali, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc byla vrácena žalovanému k dalšímu řízení a žalobě byl přiznán odkladný účinek.

Krajský soud v usnesení ze dne 3. 3. 2006, č. j. 15 Ca 113/2005 – 54, spojil obě žaloby vedené pod sp. zn. 15 Ca 113/2005 a 15 Ca 120/2005 ke společnému projednání s tím, že budou dále vedeny pod sp. zn. 15 Ca 113/2005. Návrhu na přiznání odkladného účinku žaloby nevyhověl.

Rozsudkem ze dne 26. 4. 2006, č. j. 15 Ca 113/2005 – 67, krajský soud žaloby zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění napadeného rozsudku se postavil na stanovisko žalovaného a dospěl k závěru, že v dané věci byly dány podmínky pro postup správního orgánu podle § 5 o. z., tedy že správní orgán byl oprávněn uložit žalobcům povinnost obnovit pokojný stav ve vztahu k vlastnictví manželů Macákových, který byl stavebními pracemi narušen. Námitky žalobců neshledal důvodnými, a žalobu poté podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal včas kasační stížnost žalobce a), tj. společnost L.A.N.D., spol. s r. o. (dále též jen „stěžovatel“). V kasační stížnosti zpochybňoval postup správního orgánu a následně i soudu a dovozoval, že důvody podle § 103 odst. 1 s. ř. s. spatřuje v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech a je s nimi v rozporu, neboť správní orgán jednoznačně přihlédl k tvrzení vlastníků domu a zcela pominul ostatní důkazy, které žalobci v řízení předložili. Žalovaný jednostranně stavěl na posouzení společnosti stavební geologie – Geotechnika a. s., o inženýrsko-geologickém průzkumu, ovšem podle stěžovatele je toto posouzení zkreslené v tom, že zpracovatel se nezabýval námitkami projektanta a zhotovitele, a nezohlednil všechny faktory, které jsou probírány v řízení před okresním soudem. Dalším důvodem pak je to, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení

před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tyto vytýkané vady soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. To, že rozhodnutí správního orgánu o uložení opatření je příliš obecné, nesrozumitelné a tedy i nepřezkoumatelné, již bylo namítáno a na této vadě stěžovatel trvá. Podle názoru stěžovatele byly dány důvody kasační stížnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Stěžovatel dále požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Argumentoval tím, že uložená opatření jsou takového charakteru, že pokud by se měla realizovat do důsledků všechna v úvahu přicházející opatření a činnosti, znamenalo by to fakticky provést novou stavbu domu, vytěžení zeminy, porušení dosavadního správního řízení zásahem do stavby koryta potoka, takže by to znamenalo jednak zásahy do práv ostatních subjektů, a dále zásahy, které by byly v rozporu s jiným správním řízením, a kromě toho by výkon rozhodnutí v tomto směru znamenal pro žalobce nenahraditelnou újmu. Rozsah opatření je po teoretické stránce nedozírný, nelze definovat, co by mělo být a co by nemělo být provedeno. Pokud by byl žalobce sám nucen provádět uvedené činnosti, šlo by o takové postupy, které by mohly znamenat jeho ohrožení např. pokutou ve stavebním řízení apod. Přiznání odkladného účinku se podle stěžovatele nedotýká žádným způsobem nabytých práv třetích osob, naopak to, že by stěžovatel nezasahoval do probíhajícího stavebního řízení, by práva třetích osob zachoval. Stejně tak žádný veřejný zájem, se kterým by byl odkladný účinek v rozporu, zde není. Navrhoval, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí. Dále žádal, aby byl podané kasační stížnosti přiznán odkladný účinek a dále, aby byl žalovaný zavázán nahradit stěžovateli náklady řízení.

Žalobce b) (tj. P. O.) ve svém vyjádření ke kasační stížnosti zcela souhlasil s námitkami i petitem v ní uvedenými.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti souhlasil s postupem soudu a považoval kasační stížnost za nedůvodnou.

Nejvyšší správní soud se zřetelem k tomu, že kasační stížnost obsahovala návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, rozhodoval ve věci přednostně, a to po nezbytném poučení účastníků řízení a osob zúčastněných na řízení o složení senátu a o možnosti podat námitku podjatosti proti soudcům, kteří mají věc projednávat a rozhodnout.

Nejvyšší správní soud především poukazuje v této souvislosti na rozsudek tohoto soudu ze dne 30. 3. 2006, č. j. 8 As 2/2005 – 37, který byl dne 12. 7. 2006 schválen Plénem Nejvyššího správního soudu k publikaci a z jehož závěrů bude vycházet i ve věci rozhodující senát, neboť s jeho závěry zcela souhlasí.

Podle § 109 odst. 2 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán rozsahem kasační stížnosti. To neplatí, je-li na napadeném výroku závislý výrok, který napaden nebyl, nebo je-li rozhodnutí správního orgánu nicotné. Nejvyšší správní soud je vázán důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.] nebo bylo-li zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a nebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Podle § 68 písm. b) s. ř. s. je žaloba nepřípustná, jde-li o rozhodnutí správního orgánu v soukromoprávní

věci vydané v mezích zákonné pravomoci správního orgánu. Podle § 46 odst. 2 s. ř. s. pak soud odmítne návrh, domáhá-li se navrhoval rozhodnutí ve sporu, nebo jiné právní věci, o které má jednat a rozhodnout soud v občanském soudním řízení, a nebo domáhá-li se návrhem přezkoumání rozhodnutí, jímž správní orgán rozhodl v mezích své zákonné pravomoci v soukromoprávní věci. V usnesení o odmítnutí návrhu musí být navrhovatel poučen o tom, že do jednoho měsíce od právní moci usnesení může podat žalobu, a ke kterému věcně příslušnému soudu tak může učinit.

Nejvyšší správní soud se předně zabýval charakterem správního řízení vedoucího k ochraně pokojného stavu, tedy podstatou právní úpravy podle § 5 občanského zákoníku. Podle citovaného zákonného ustanovení, došlo-li ke zřejmému zásahu do pokojného stavu, lze se domáhat ochrany u příslušného orgánu státní správy, který může předběžně zásah zakázat, nebo uložit, aby byl obnoven předešlý stav, přičemž tím není dotčeno právo domáhat se ochrany u soudu. Cílem je poskytnutí ochrany především občanským právům a svobodám, tedy ryze soukromým zájmů fyzických a právnických osob, což implikuje použití takových prostředků ochrany, které jsou typické pro soukromoprávní vztahy. K tomuto závěru lze dospět zejména systematickým výkladem citovaného zákonného ustanovení, umístěného v rámci občanského zákoníku, tj. jedné ze základních norem soukromého práva (§ 1 občanského zákoníku). Ostatně i Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 4. 6. 1998 sp. zn. III. ÚS 142/98 (Sb. ÚS, svazek č. 11, náleží č. 65, strana 131) dospěl k závěru, že rozhodování podle § 5 občanského zákoníku je příkladem svěřeni pravomoci správním orgánům rozhodovat ve věcech občanskoprávních. Tento náleží byl relativizován stanoviskem Pléna Ústavního soudu ze dne 13. 5. 2003, sp. zn. PL. US 18/03, nikoliv však v závěru o charakteru ustanovení § 5 občanského zákoníku. Zde i Plénum Ústavního soudu uzavřelo, že § 5 občanského zákoníku svěřuje správnímu orgánu rozhodování v soukromoprávních věcech.

Stejně tak i v posuzované věci lze rozhodnutí správního orgánu podle § 5 občanského zákoníku vedoucí k obnově předešlého pokojného stavu tak, aby bylo zajištěno bezpečné obnovení stability svahu a statické stability stavby rodinnému domku č. 65 ve vlastnictví manželů M., zcela jednoznačně označit za rozhodnutí ve věci občanskoprávní (§ 127 odst. 1 občanského zákoníku).

V posuzované věci je zřejmé, že předmětem rozhodnutí žalovaného nebylo veřejné subjektivní právo, ale právo soukromé. Žaloba je proto nepřijatelná ve smyslu ustanovení § 68 písm. b) s. ř. s. a měla být krajským soudem odmítnuta podle § 46 odst. 2 s. ř. s. Soudům rozhodujícím ve správním soudnictví nepřísluší napadené rozhodnutí přezkoumat a ve věci rozhodnout.

Ústavní soud ve shora citovaném stanovisku Pléna dovodil, že v rámci právního stavu před 1. 1. 2003 nebylo možné napadnout rozhodnutí vydané podle § 5 občanského zákoníku správní žalobou (podle tehdejší části 5 o. s. ř.), ale normální žalobou (vlastnickou) podle části třetí o. s. ř.; v témže stanovisku pléna konstatoval, že v rámci právního stavu po 1. 1. 2003 by se k možnosti přezkumu rozhodnutí učiněných podle § 5 občanského zákoníku měl vyjádřit právě Nejvyšší správní soud. Nedostatek příslušnosti správních soudů znemožňuje Nejvyššímu správní soudu tak učinit.

Z uvedeného důvodu by byla nadbytečná rovněž úvaha o způsobu ochrany podle o. s. ř. V souladu se stanoviskem Pléna Ústavního soudu lze argumentovat cestou ochrany podle části třetí o. s. ř. – v návaznosti na ustanovení § 5, věty třetí občanského zákoníku. Přestože je rozhodnutím předběžné povahy podle § 5 občanského zákoníku poskytována ochrana pokojnému, nikoliv právnímu vztahu, nelze přehlédnout jeho nesporný dopad do práv a povinností jím dotčených osob. Například v posuzované věci byla stěžovateli ustanovena povinnost zajistit provedení opatření, kterými bude zajištěno bezpečné obnovení stability svahu a rovněž statické stability stavby rodinného domku s tím, že účinnost provedených opatření musí být ověřena osobou oprávněnou k provádění geologických prací odborně způsobilou v oboru inženýrské geologie a autorizovaným inženýrem v oboru statika a dynamika staveb. Možnost žaloby podle části třetí o. s. ř. se nemusí, z pozice takovýmito rozhodnutím dotčené osoby jevit reálná. Zejména v zájmu ochrany práv garantovaných článkem 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod je proto důvodné zvážit možnost napadeného správního rozhodnutí, vydaného podle § 5 občanského zákoníku, postupem podle části páté o. s. ř. (v úpravě účinné po 1. 1. 2003) Učinit závěr o přípustnosti takové žaloby podle části páté o. s. ř. a o vhodnosti různých procesních postupů k ochraně práv vyplývajících z občanského zákoníku, jsou však příslušné soudy v občanském soudním řízení.

V posuzované věci tedy krajský soud žalobu nesprávně meritorně přezkoumal, ačkoliv měl žaloby obou žalobců odmítnout podle § 46 odst. 2 s. ř. s. Skutečnost, že se krajský soud vůbec nevypořádal s otázkou příslušnosti správního soudu, zakládá nezákonnost jeho rozsudku. Z uvedeného důvodu Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 s. ř. s. rozsudek krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 4. 2006, č. j. 15 Ca 113/2005 – 67, zrušil. Podle téhož zákonného ustanovení, tj. § 110 odst. 1 s. ř. s.; a s odkazem na ustanovení § 68 písm. b) s. ř. s. a § 46 odst. 2 s. ř. s. Nejvyšší správní soud žaloby žalobců a) a b) odmítl.

Za této situace, kdy Nejvyšší správní soud rozhodl ve věci meritorně poté, co poučil účastníky řízení o složení senátu a o možnosti vznést námitku podjatosti, se již pro nadbytečnost nezabýval žádostí o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O náhradě nákladů řízení a to s ohledem na odmítnutí návrhu rovněž ve vztahu k řízení před soudem krajským rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 3 tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před krajským soudem a žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Pokud jde o zaplacený soudní poplatek za podání žaloby v částce 2000 Kč, nemohl Nejvyšší správní soud rozhodnout o jeho vrácení, neboť ve věcech poplatků za řízení rozhoduje soud věcně a místně příslušný k projednání a rozhodnutí věci, tedy soud krajský (§ 3 zákona č. 549/1991 Sb. v platném znění).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

Žalobci se mohou ve lhůtě měsíce od právní moci tohoto rozhodnutí domáhat svého práva podáním žaloby u příslušného okresního (obvodního) soudu,

a to tak, aby v této lhůtě žaloba došla k soudu příslušnému k občanskému soudnímu řízení (§ 82 o. s. ř.).

V Brně dne 16. srpna 2006

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu